

บทความพิเศษ

วนิดา พลนัย

สาขาภาษาและวรรณคดีไทย

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

“บ้านวล” กับชีวิตหาบเร่จ้างล้อเหล็ก

ทุกๆ เช้าคงมีหลายคนที่ตื่นขึ้นมาเริ่มกิจวัตรประจำวันในชีวิตวันใหม่ คนขายของบนรถไฟก็เช่นกัน พวกเขาตื่นขึ้นมาแต่ตีตีขึ้นเพื่อเตรียมของสำหรับขายในตอนเช้าพร้อมๆ กับขบวนรถไฟเที่ยวแรก ภารกิจเหล่านี้คือภารกิจหล่อเลี้ยงชีวิตที่เหมือนกับความจำเป็นที่จะต้องทำ เพื่อแข่งขันกับวันเวลาที่หมุนวนไปบ้าง ช้าบ้างเร็วราวกับอัตรารวงล้อหมุนของรถไฟไทย

ใครที่เคยโดยสารรถไฟ ทั้งขบวนท้องถิ่นและขบวนกรุงเทพฯ จะได้ยินเสียงร้องขาย/โฆษณาสินค้าของพ่อค้าแม่ค้าตึกกันวันวาย สิ่งนั้นๆ ไปก็กลายเป็นสีสนั่นของความเป็นรถไฟไทยที่มีเสน่ห์ชวนระลึกถึง ขณะเดียวกันก็เป็นรสชาติแห่งชีวิตของคนหลายคนที่มีชีวิตจ่อมจมอยู่กับวัฏจักรแห่งการซื้อ-ขายนั้น

สำหรับบางคน รถไฟกลายเป็นแหล่งทำมาหากินที่หล่อเลี้ยงทั้งชีวิตและทั้งครอบครัว มันมีค่าเหลือประมาณ

ในจำนวนผู้คนประเภทนั้น ‘นวล เจ้าเส็ง’ เป็นแม่ค้าคนหนึ่งที่มีเส้นชีวิตที่น่าสนใจอย่างยิ่ง เธอใช้ชีวิตทุกๆ วันอยู่กับขบวนรถไฟ นับได้ว่ามากกว่าครึ่งชีวิตปัจจุบันบ้านวลอายุ 72 ปี นั่นก็หมายความว่าเธอเดินขายร้องป่าวเพรียกหาผู้ซื้อมาอย่างยาวนานถึง 48 ปี

“ป้าแก่ขายตั้งนานแล้วชีวิตผมอยู่กับรถไฟมานานอาหารเช้าของผมคือข้าวเหนียวไก่ทอดของป้าแกนี่แหละ ผมทำงานที่นี้มาเกือบสิบปีและทุกๆ เช้าผมก็จะฝากท้องกับป้าแกนี่แหละ” ชายชราผมขาวคนหนึ่งพูดพลางยิ้ม ขณะที่บ้านวลกำลังหยิบเงินทอนให้เขาอยู่

ขณะที่หนุ่มในเครื่องแบบพนักงานห้างโลตัสก็เป็นลูกค้าของนางเช่นกัน เขาบอกว่าเพราะบ้านอยู่ใกล้สถานีรถไฟหาดใหญ่ จึงแวะซื้อไก่ทอดบ้านวลทุกวัน “เพื่อนๆ ที่ทำงานยังฝากซื้อเลย” เขาพูดและคว้าไก่ทอดในห่อกระดาษจาก

บ้านวลอย่างเร่งรีบ

เขาเป็นหนึ่งในคนจำนวนมากไม่น้อยที่อยู่บริเวณสถานีรถไฟหาดใหญ่และรู้จักมักคุ้นกับบ้านวลเป็นอย่างดี ไม่มีใครที่ไม่รู้จักบ้านวลขายไก่ทอด เพราะรสชาติที่แสนจะอร่อย และราคาค่อนข้างถูก

บ้านวลเป็นคนพัทลุง บ้านเดิมอยู่อำเภอบางแก้ว เคยขายข้าวเหนียวไก่ที่สถานีรถไฟบางแก้ว จนเมื่อแต่งงานก็ต้องย้ายมาอยู่บ้านสามมี แต่เพราะความผูกพันกับการค้าขายในสถานีรถไฟ ป้าจึงยังคงยึดอาชีพเดิม ตั้งแต่นั้นที่อายุ 24 ปี จนถึงวันนี้ป้าแกบอกว่าไม่เคยคิดจะหยุดหรือเปลี่ยนอาชีพเลย

“ทุกอย่างนี่ป้ารับมาหรือว่าป้าทำเองคะ” ผู้เขียนถามถึงไข่ปลาทอดและไข่นกกระทาต้มซึ่งเป็นสินค้าที่ลูกเพิ่มเติมเข้ามา

“ทำเองจะ ทำเองหมดเลย ป้าไม่เคยรับของต่อจากไหน บางทีเรารับของต่อจากคนอื่นมา เราไม่รู้ว่ามันสะอาด หรือว่าอร่อยหรือปล่า ไหนจะเสียบ้าง ไม่รู้เขาทำไว้ตั้งแต่เมื่อไหร่ เดียวเราเอามาขายแล้วเกิดปัญหา เราขายให้ลูกค้าไปเราจะไม่สบายใจ และจะเสียลูกค้าเปล่าๆ ป้าก็เลยไม่เคยรับของใครมาขายจ๊ะ”

บ้านวลพูดด้วยน้ำเสียงหนักแน่นจนเรารู้สึกได้ว่าลูกค้าของป้าสำคัญกว่าอื่นใดทั้งหมด

“ของป้าแกสดใหม่ทุกวัน วันไหนที่ขายไม่หมด หรือเหลือป้าแกไม่พากลับหрокคะ ไม่ต้องกลัวว่าจะเอาไปอุ่นขายใหม่ เพราะวันไหนที่ป้าแกขายไม่หมด ก็แจกแกมคนแถวนี้จนหมดนั่นแหละ” แม่ค้าขายผลไม้แผงอยู่ใกล้กันบอก เธอขยายความว่าบ้านวลเป็นคนพูดจาดี มีน้ำใจ และเป็นแม่ค้าที่ใส่ใจทุกรายละเอียดของสินค้า ไม่ว่าจะป็นของที่นำมาขายหรือแม้กระทั่งราคาที่ยขาย บ้านวลถือได้ว่าเป็นคนขายถูกมาก ถูกกว่าแม่ค้าคนอื่นๆ ป้าแกขายราคาเท่าไรก็เท่านั้น ไม่เคยขึ้นราคาถึงแม้ว่าแม่ค้าคนอื่นๆ จะขึ้นราคากันตามสภาพเศรษฐกิจที่ผันแปร “ไข่นกก็ยังขายถุง 5 บาท ข้าวเหนียวก็ยัง 5 บาท แม้ว่าคนอื่นจะขึ้นราคาเป็น 10 บาท 15 บาทแต่ป้าแกไม่เคยขึ้น” เธอยกตัวอย่างด้วยน้ำเสียงศรัทธา

เมื่อถามว่าทำไมไม่คอยขึ้นราคาสินค้า บ้านวลอธิบายว่าเพราะคิดถึงใจเขาใจเรา บางทีที่ส่งสารเขาบางคนเขานั่งรถไฟมาไม่มีเงิน กว่าจะถึงที่หมายก็ต้องใช้จ่าย อื่นๆ อีกมากมาย บางคนก็โดยสารรถไฟไปทำงาน

ไม่มีเวลาทำกับข้าวก็ต้องมาซื้อของข้างนอกกิน เขาจะ
ได้ทำกินได้ง่ายขึ้น เราบริการเขาให้ง่ายและประหยัด
เขาจะได้กินอิ่มนอนหลับ

ตะวันตกดินแม่ค้าทุกคนที่ขายของหมดก็จะพากัน
เก็บของกลับบ้าน รวมถึงแม่ค้าที่ลงจากสถานีเมื่อรถไฟ
มาจอดที่ชานชาลาด้วย และบ้านวลก็เช่นกัน วันนี้เขินก
กระหาเหลืออีกสองถุง ป้าแกบอกว่าจะไม่เป็นไรเดี๋ยวจะเอา
ไปฝากหลานที่บ้าน

หลังจากที่ป้าจืดของเสร็จ เด็กหนุ่มวัย 15 ขวบ ก็
มารับกลับ

ชีวิตริมหน้าต่างรถไฟ

บ้านของบ้านวลอยู่ห่างจากสถานีรถไฟไม่ไกล
มากนัก ใช้เวลาบนเบาะรถจักรยานยนต์ประมาณ 15 นาที
ไปถึงก็พบว่าที่บ้านสองชั้นครึ่งไม้ครึ่งปูน อาศัยอยู่
กับหลานชาย

กลับถึงบ้านแทนจะได้หย่อนกันลงพัก ป้าก็ต้องรีบ
ไปจ่ายตลาด เมื่อถึงตลาด ดาก็จะนั่งรอที่รถ เสร็จสิ้น
กระบวนการนี้ก็ราวทุ่มเศษๆ กลับถึงบ้านก็ต้องเข้าครัว
ทำกับข้าวให้กับหลานชายและตัวเองในมือค้ำ หลังจาก
ที่ทานข้าวเสร็จดาก็จะขึ้นชั้นบนเพื่อทำการบ้านและ
เข้านอนเพื่อไปเรียนในวันต่อไป

ส่วนบ้านวล หลังจากทานข้าวอาบน้ำเสร็จธุระ
ส่วนตัวแล้วไม่เชื่อว่าป้าจะเข้านอนเลย แต่ป้าจะต้องเตรียม
ท่าของเพื่อจะขายในวันรุ่งขึ้น คือป้าจะต้องหมักไก่
ทิ้งไว้ เพื่อจะได้ลุกขึ้นมาทอดตอนเช้าตรู่

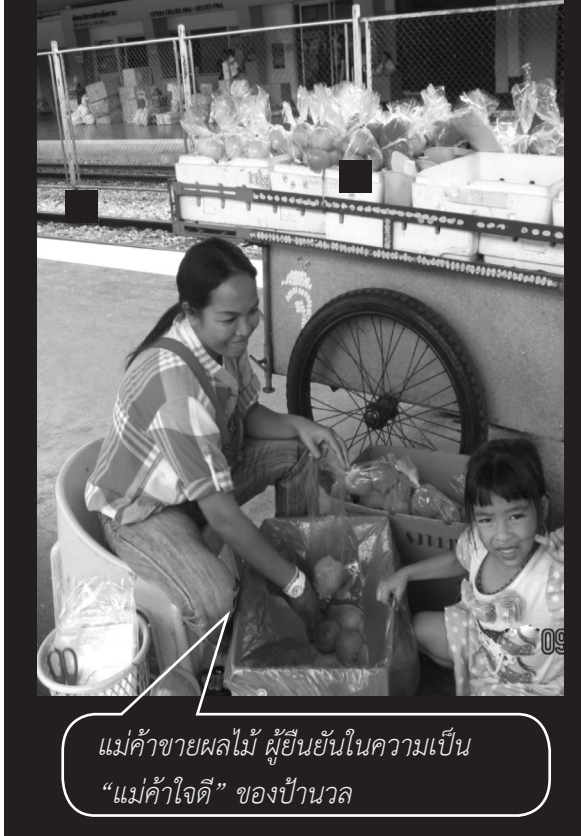
เวลาตี 03.00 บ้านวลลุกขึ้นทำภารกิจส่วนตัว เมื่อ
เสร็จแล้ว ก็จัดการตั้งกระทะใส่น้ำมันเพื่อทอดไก่ที่หมัก
ไว้ตั้งแต่เมื่อคืน ไก่ทุกชิ้นจะทอดด้วยความตั้งใจ คือจะ
ต้องทอดให้สุกและกรอบ บ้านวลบอกว่าหากเราทำไป
แล้วของที่เรายขายไปนั้นคุณภาพไม่ดี เมื่อลูกค้าซื้อไปเขา
ก็จะเสียความรู้สึก แล้วเราก็จะไม่สบายใจไปด้วย ดังนั้น
เราก็จะต้องเน้นที่คุณภาพก่อนเป็นสำคัญ

แต่ก่อนไก่ที่บ้านวลทอดไปขายแต่ละวันนั้น
ประมาณ 4 ตัว วันปกติแต่ถ้าเป็นช่วงเทศกาลก็จะ
ประมาณ 8 ตัวถือว่า 2 เท่าตัวเลยทีเดียวที่บ้านวลใช้เวลา
ในการทอดประมาณ 2-3 ชั่วโมง แต่ตอนนี้ใกล้ลดลง
เหลือแค่ประมาณวันละ 2 ตัว เพราะแต่ก่อนจะหาบขึ้น
เดินขายบนรถไฟด้วย แต่ตอนนี้หาบขึ้นไม่ไหวเลยต้อง
ตั้งแผง ขายประจำจากเดิมที่เคยขายไก่ 4-5 ตัวก็ต้อง
ลดเป็น 2 ตัว แต่ป้าก็เสริมโดยขายไข่ปลาบ้างไข่กบบ้าง
ซึ่งมันใช้เวลาในการทำไม่มากเท่าไร

“ทุกอย่างลดลงตั้งแต่สามปีป่าเสียไปแล้วแหละ
เพราะแต่ก่อนเขาจะคอยช่วยป่าเตรียมของทุกหัวรุ่ง
และจะคอยทำโน่นทำนี่ให้ โอ๊ยตอนที่ลุงแกอยู่เนี่ยนะ
ป่าไม่เคยต้องเข้าครัวหรอกลุงเขาจะเป็นคนเตรียม
กับข้าวทุกอย่าง รวมถึงของที่จะเอาไปขายด้วย ป้าแค่
เอาไปขายอย่างเดียวเอง” บ้านวลพูดไปพรางเอาผ้าที่
นุ่งเช็ดน้ำตาที่กำลังจะหยาดไหล

“ลุงเสียไปตั้งแต่ไอ้ดำ 5 ปี ตอนนั้นมัน 15 ปี ลุงๆ
ป่าเขาก็ประกอบอาชีพของเขา มีครอบครัวกันหมดแล้ว
ป่ามีลูก 3 คน คนโตเป็นตำรวจชื่อ นายยุทธศักดิ์ เจ้า
เลี้ยง คนที่สองเป็นครูชื่อ นายกิตติชัย เจ้าเลี้ยง ห่วงก็แต่พ่อของ
ไอ้ดำ นายสุรินทร์เจ้าเลี้ยง นี่แหละมันเป็นคนสุดท้อง มัน
ทำงานอยู่ต่างจังหวัด ทุกๆ เดือนมันจะส่งเงินมาให้ แต่
ถ้าวันไหนไม่มี เขาก็จะโทรมาบอกว่าไม่ได้ส่งให้ ส่วนแม่
มันเสียตั้งแต่มันได้ 1 เดือน แล้วก็ได้ป่ากับลุงนี้และ ที่
คอยเลี้ยงมัน โอ๊ย...มันเลี้ยงไม่ยากหรอก เวลาวันไหน
ไม่มีนม ป้าก็เอาน้ำจากการหุงข้าว ที่เขาเรียกกันว่า
น้ำข้าววะ ป้าเลี้ยงมันมาแบบนี้แหละ”

บ้านวลยิ้มแล้วยกกระทะทอดไก่ลงจากเตา เพื่อ
ตั้งหม้อไข่ต้มนกระทะต่อ ในระหว่างนั้นก็เตรียม
ทรงเครื่องคลุกเคล้าส่วนผสมของไข่ปลาที่จะทอด
เมื่อคลุกเคล้าเรียบร้อยแล้ว ก็ตั้งกระทะบนเตาอีกตัวใส
น้ำมันแล้วทอดไข่ปลา เมื่อหมดกะละมัง บ้านวลก็ยก
กระทะลงจากเตา แล้วตั้งหม้อข้าวเหนียวนึ่งในลำดับ

แม่ค้าขายผลไม้ ผู้ยืนยันในความเป็น
“แม่ค้าใจดี” ของป้านวล

ถัดไป 3 ชั่วโมงผ่านไป เมื่ออาหารทุกอย่างถูกเตรียม
อย่างเรียบร้อย ป้านวลก็อาบน้ำแต่งตัว ขณะที่ด่าจ
จะเข้ามาช่วยจัดของใส่ตะกร้าก่อนนำขึ้นจักรยานไปส่ง

06:30 เมื่อถึงสถานีรถไฟป้านวลก็จัดแจงของที่
เตรียมมาจัดวางบนโต๊ะ ทั้งไก่ทอด ไช้ปลาทอด ข้าวเหนียว
และไข่นกกระทาต้ม ทุกอย่างถูกจัดวางอย่างเป็น
ระเบียบเรียบร้อย ป้านวลจัดของยังไม่ทันจะนั่งพัก
ลูกค้าคนแรกในวันนี้ก็เดินเข้ามา

“ป้านวลเหมือนเดิมหนึ่งห่อค่ะ” หญิงสาวชุดสีขาว
เครื่องแบบของโรงพยาบาลแห่งหนึ่งสั่ง เธอบอกว่า
ชอบกินตับไก่ และจะมาซื้อของป้าแกทุกวัน

“ป้าแกรู้ใจ แค่ว่าเหมือนเดิมป้าแกก็รู้”
ตั้งแผงขายได้ไม่ถึงครึ่งชั่วโมง ลูกค้าก็เริ่มทยอยมาเรื่อยๆ
ตอนนี้ส่วนใหญ่จะเป็นพวกที่ต้องเดินทางไปทำงานแล้ว
ต้องผ่านร้านของป้านวล แต่บางคนต่างๆ ที่ที่ทำงานไม่
ได้อยู่ละแวกนี้ แต่ก็ยังอุตส่าห์แวะมาซื้อไปกินที่ทำงาน

“ผมทำงานอยู่โลตัสหน้า มอ. ครับ ผมเข้างาน
10 โมง แต่ทุกเช้าประมาณ 8 โมง ผมก็จะมาซื้อไก่ทอด
ป้าแกนี้แหละ อร่อยครับ และอีกอย่างไก่ทอดป้าแกก็ถูก
ขนาดห่อ 10 บาทยังมีให้กิน เลยครับเนี่ยะ” หนุ่มคน

นั้นพูดพลางยิ้มแล้วหยิบไก่ทอดให้ดู

“นี่ห่อละ 10 บาท” มีทั้งข้าวเหนียวและไก่ชิ้น
ขนาดปานกลาง

ป้านวลนั่งขายของตั้งแต่เช้าโดยที่ไม่ลุกขึ้นไปไหนเลย
จนเที่ยงถึงจะหยิบกล่องข้าวห่อที่เตรียมมาจากบ้านขึ้น
มากิน หลังจากที่ป่าเตรียมของที่จะมาขายเสร็จ ป้าก็
ต้องทำอาหารมือเช้าอยู่แล้ว ทำให้เยอะหน้อยเพื่อมือ
เที่ยงด้วย

เสียงรถไฟชุมพร-หาดใหญ่ เข้าจอดที่ชานชาลา ทั้ง
แม่ค้าและผู้โดยสารที่กำลังจะขึ้น-ลงต่างจ่อแจ่มวุ่นวาย

“แต่ก่อนป้าก็วุ่นวายแบบนั้นแหละ พอรถไฟเข้าก็
ต้องรีบจัดของ แล้วเดินไปขายตามริมหน้าต่าง แล้ว
พอรถออก ป้าก็จะขึ้นไปขายบนรถ บางครั้งก็ไปสักสอง
สถานีบ้าง สามสถานีบ้าง แล้วแต่ของที่ป้านำขึ้นไป
พอหมดก็ขึ้นกลับกับขบวนที่มุ่งหน้ามาหาดใหญ่ แต่ก็
หลายขานะ เพราะที่นั่นมีมีสามราง รางหนึ่งวันหนึ่งก็
หลายขานะ ถือว่าวุ่นวายทีเดียว แต่ก็สนุกดีนะ ได้ทั้งเงินทั้ง
รอยยิ้มของคนซื้อ ป้ามีความสุข อยากจะขึ้นไปหาบบขาย
บนนั้นอีก แต่อายุป้านี้แล้วเดินไม่ไหวหรอก ไทจะต้อง
แบกถาดไก่ทอดอีกแบบนี้ป้าก็ถือว่าดีแล้ว” ป้านวล
ย้อนอดีตขณะยังมีแรง

“ป้าจ่ายค่าที่วันละเท่าไร?”

“เขาเก็บเป็นรายวันวันละ 100 บาท แต่ป้าแก่แล้ว
เขาบอกเอาวันละ 50 พอ”

ป้านวลหัวเราะแล้วบอกว่าเหตุผลที่เขาเก็บ 50
เพราะขายมานานหลายปี ทุกๆ ปีทางสถานีจะเปิด
ประมูลราคาค่าเช่าทุกๆ ปี ป้านวลบอกว่าเคยมีหลายครั้ง
ที่ทางสถานีบอกให้หยุดขายแต่พ่อค้าแม่ค้าแถวนี้ไม่
ยอมพากันประท้วง เพราะถ้าไม่ให้เราขายที่นี้แล้ว
จะให้ไปทำมาหากินที่ไหน เพราะทุกๆ วันนี่ก็หารายได้
จากที่นี้ที่เดียว สุดท้ายเขาก็ต้องยอมให้ขายต่อเหมือนเดิม
การขายของบนรถไฟดูเหมือนไม่ได้มีปัญหาอะไรกับใคร
แต่มันก็มีอุปสรรคอีกมากมายหลายอย่าง กว่าจะได้มาขาย

อยู่แบบนี้

“ชีวิตคนเรายังมีอุปสรรคแต่อุปสรรคนั้นจะแตกต่างกันอย่างไรขึ้นอยู่กับงานที่เราทำว่าแตกต่างกันมากแค่ไหนเท่านั้นเอง” ป่านवलพูดแล้วหันมามองหน้าฉัน เหมือนจะสื่อให้ฉันเข้าใจอะไรบางอย่าง

ป่านवलในสวนหลังบ้าน

ตกประมาณ 5 โมงเย็น ของหมด แต่ป่านवलก็ยังกลับไม่ได้ เพราะต้องรอหลานชายมารับ เวลา 18.00 น. ระหว่างนั้น ฉันนั่งคุยกับป่านवल ก็ถามแกว่าระหว่างขายหาบบนรถไฟกับตั้งแผงแบบนี้แบบไหนดีกว่า ป่าบอกว่ามันดีกันคนละแบบ เอาขึ้นไปขายข้างบนก็หมดเร็ว เพราะขายไปเรื่อยๆ ไม่ซ้ำหน้า และหมดเร็วเพราะขายได้เยอะกว่า แต่มันก็ไม่ดีตรงที่ว่าถ้าเราขายหมดก่อนในขาที่รถไฟไป แล้วพอขากลับ เราก็ไม่มีของจะขาย มันต้องกลับมาเอาใหม่ ก็ถือว่าเสียเวลาและมันก็น้อยกว่า เพราะจะต้องเดินหาบไปหาบมาทั้งวัน แต่ถ้าขายแบบตั้งแผงเหมือนที่ขายปัจจุบัน ส่วนใหญ่ก็จะขายได้กับลูกค้าประจำ

“ป่าก็อยู่ได้กับลูกค้าประจำของป่านี้แหละ มันเหนื่อยน้อยลง เพราะป่าเองถ้าให้ไปหาบเหมือนเก่า ป่าว่าตอนนี้ไม่ไหวแล้ว และส่วนรายได้แต่ก่อนต่อวันหลังจากหักค่าใช้จ่ายแล้ว ป่าจะได้ประมาณวันละ 200 บาท นั้นสมัยสิบปีก่อนนะ แต่ตอนนี้ได้ประมาณ 700 บาท ถือว่าไม่ต่างกันมากแต่นี้ วันปกตินะถ้าเป็นช่วงเทศกาลก็จะได้สองเท่าตัวเลยทีเดียว”

ป่านवलเล่าว่า ตัดสินใจหยุดเอาของขึ้นไปขายบนรถไฟหลังจากที่สามีเสียชีวิตได้ประมาณ 2 ปี เพราะเหนื่อย และรู้สึกว้าแค้นแล้ว เสียลงไปก็ท้อแท้บ้าง แต่ก็ไม่เคยคิดว่าตัวเองจะหยุดขายของ เพราะเป็นอาชีพที่ผูกพัน “ทั้งชีวิตของป่าก็อยู่กับมันมาตลอด ไหนจะส่งลูกๆ เรียน ลูกป่าทั้งสองคนประสบความสำเร็จ ได้ก็เงิน

รถไฟเข้าชานชาลาขนาดใหญ่เพื่อรับส่งผู้โดยสาร เป็นโอกาสของแม่ค้าจะได้เดินขาย

จากการขายของพวกนี้แหละ ไม่ว่าจะเป็ค่าเทอมค่าสมุดหนังสือ ป่าก็หวังแต่เพียงลูกของป่าจะเป็นคนมีความรู้ทำงานดีๆ เหมือนคนอื่นๆ เขา แล้วป่าก็ทำสำเร็จมาแล้ว ตอนนี้ก็เหลือก็แต่ตำหลานชายของป่า ที่ต้องส่งเสียมัน หวังจะฝากอนาคตไว้กับมันนี้แหละ” ป่านवलพูดไปพลางเอามือปาดน้ำตา

“ลูกๆ ป่าก็ไม่เชื่อว่าเขาไม่สนใจป่าหรอก เพียงแต่เราก็ไม่ยอมรับกวน ไม่อยากเป็นภาระให้เขา ลำพังมันเลี้ยงเมียเลี้ยงลูกอาจจะไม่พอก็ได้ เงินเขาก็ให้ป่าทุกเดือนนะ แต่ป่าไม่ยอมเอา ป่าก็บอกว่า ป่ามีแล้วเก็บไว้เลี้ยงลูกเลี้ยงเมียเถอะ แต่เขาก็ไม่เอากลับนะ ป่าก็เก็บๆ ไว้ เอาไว้เป็นค่าเทอมของดามันในอนาคต เผื่อว่าป่าจะทำงานไม่ไหวนะ โน่นใจดามันมาแล้ว เรากลับกันเถอะ เตี่ยป่าต้องไปซื้อของต่อ เอาไว้เราไปคุยต่อกันที่บ้านนะ” ป่านवलพูดแล้วค่อยๆ ลุกขึ้นเก็บของขึ้นรถแล้วซ้อนท้ายมอเตอร์ไซด์ดากลับบ้านอย่างทุกวัน

ป่านवलไปซื้อของเหมือนทุกวัน เมื่อกลับมาถึงบ้าน ป่านवलบอกว่า “วันนี้จะเปลี่ยนจากขายไข่ปลา และไข่คนมาเป็นเนื้อหวาน” เพราะไปจ่ายตลาดซื้อไข่ปลาและ

ป่านวลกำลังช่วยขายกับการขาย

ป่านวลกับผู้เขียน

ไข่นกหมัด เลยเอาเนื้อมาแทน เมนูที่จะขายวันพรุ่งนี้จะเป็นข้าวเหนียวไก่ทอด และเนื้อหวาน ป่านวลบอกว่า “ถ้าขายไก่ทอดเพียงอย่างเดียวมันน้อยเกินไปเวลาไม่มีของที่ขายประจำเราก็ต้องหาอะไรมาทดแทนเพื่อไม่เสียเวลา”

วันนี้ป่านวลได้กินข้าวเที่ยงก็เกือบบ่ยสองแล้วของที่ยังเหลืออยู่มีเพียงไก่ทอดไม่กี่ชิ้นและเนื้อหวานอีก 3 กล่องเท่านั้น ป่านวลบอกว่าวันนี้น่าจะได้อีกกลับเร็วและมันก็เป็นอย่างนั้นจริง ของทั้งหมดขายหมดไปในเวลาหนึ่งชั่วโมง ตอนนั้นก็บ่ย 3 ป่านวลบอกว่าวันนี้กลับเร็วเดี๋ยวป้าจะกลับไปซ่อมแซมสวนหลังบ้าน ไหนๆพรุ่งนี้ป้าก็ไม่ขายของ ป่านวลบอกว่าพรุ่งนี้หยุดเพราะจะต้องไปช่วยงานขึ้นบ้านใหม่ของหลานสาว ลูกของนายยุทธที่แต่งงานเมื่อปีที่แล้ว แต่เพิ่งจะสร้างเรือนหอเสร็จ พุดจบป้าออกไปเรียกจักรยานยนต์รับจ้าง

เมื่อกลับไปจัดการกับสวนครัวหลังบ้าน บนที่ดินผืนเล็กๆ รกไปด้วยผักสวนครัวทั้งมะเขือ พริก มะละกอ และพวกผักบุ้ง ตำลึงที่เถาพันกันยุ่งว้าย

“ไม่ได้เข้ามาดูเดือนกว่าแล้ว เดี่ยววันนี้ป้าจะจัดการกับมันสักที” ป่านวลพุดจบแล้วใช้จอบถางหญ้า

ที่ขึ้นตามต้นมะเขือ

“แล้วป้าขายของทุกวันไม่มีวันไหนหยุดเลยหรอคะ”

“ป้าจะไม่ค่อยหยุดหรอกจะหยุดบ้างก็เวลามีงานพวกงานแต่งลูกหลาน งานศพ หรืองานบุญต่างๆ”

“แล้ววันปกติป้าไม่หยุดเลยหรอคะ”

“ก็มีหยุดบ้าง”

“แล้วปีหนึ่งป้าหยุดกี่ครั้ง”

“ป้าก็จำไม่ได้เหมือนกัน แต่ป้าจะหยุดนอกจากเทศกาลแล้วถ้าไม่มีธุระสำคัญอะไรก็จะหยุดเฉพาะวันที่ป่วยหรือไม่ไหวจริงๆ เท่านั้นแหละ”

“แล้วที่ป้าไม่หยุดเลยเพราะกลัวขาดรายได้หรือว่ายังไงคะ”

“รายได้ก็ถัวนะ แต่ถ้าไม่ไปแล้วลูกค้าประจำของป้าที่เขามาซื้อของป้าบ่อยๆ ถ้าป้าไม่ไปขายแล้วเขาจะซื้อที่ไหนกิน บางคนเขาบอกวันไหนที่ป้าไม่ไปขายเขาไม่ยอมซื้อร้านอื่นเลยนะ เขาจะรอมาซื้อของป้าในวันถัดไปโน้นนะ แบบนี้ป้าหยุดไม่ได้หรอกสงสารเขาและอีกอย่างอยู่เฉยๆ มันก็เบื่อ แพ้เราออกไปทำอะไรดีกว่า”

“แล้วลูกๆ ของป้าเขาไม่ยอมให้ป้าหยุดบ้างหรือคะ”

“ลูกๆ ป่าก็ขอร้องให้ป่าหยุดหลายครั้งแล้วและกลัวว่าเราจะเหนื่อย คนโตที่เป็นตำรวจนะเขาบอกว่าให้หยุด แล้วเขาจะให้เงินจ่ายเองป่าก็บอกว่าถ้าป่าหยุดแล้วไอ้ด้าอึกละ ใครจะส่งมันเรียนเขาก็เจ็บทุกครั้ง” จากใบหน้าป่านวลที่ดูจะยิ้มแย้มสักครูใบหน้าที่ก็เปลี่ยนกลับกันอย่างรวดเร็ว แล้วป่าก็หันมามองฉันเหมือนอยากจะบอกเล่าอะไรบางอย่าง

ฉันยิ้มให้ป่าอย่างคนที่ยินดีรับฟัง แต่ครูหนึ่งสีหน้านั้นก็เปลี่ยนไป... ฉันรู้ว่ามันต้องเป็นความเจ็บปวดบางอย่าง จึงได้แต่ยิ้ม และชวนป่าคุยถึงมะเขือที่ออกลูกหลายลูก

“ดูสิ บางลูกก็มีหนอน บางลูกก็เล็กสับ มันไม่มีทางเท่ากัน” ฉันได้ยินเสียงน้ำตาหลังออกมาพร้อมกับคำพูดนั้น

เอกสารอ้างอิง

สัมภาษณ์ นวล เจ้าเลี้ยง, แม่ค้าขายไก่ทอด, 6 กันยายน 2555.

สัมภาษณ์ วรณิศา สังเจียน, แม่ค้าขายผลไม้, 16 กันยายน 2555.

สัมภาษณ์ ศราวุธ เขียวนาน, พนักงานโลตัส, 16 กันยายน 2555.

สัมภาษณ์ สุธิดา ตะขง, พนักงานขายห้างโรบินสัน, 16 กันยายน 2555.

แนะนำหนังสือ

ผาสุก พงษ์ไพจิตร นำเสนอหนทาง “สู่สังคมไทยเสมอหน้า”

หนังสือเล่มนี้พาดปกไว้อย่างน่าสนใจว่า “ชำแหละความมั่งคั่ง ตีแผ่โครงสร้างอำนาจ สุวีถีการปฏิรูป” เมื่อพิจารณาว่าหนังสือออกวางจำหน่ายเมื่อตุลาคม 2557 โปรรยพจน์นี้จึงเป็นท่าทีของการนำเสนอข้อมูลความรู้ในเชิงวิชาการเพื่อ/เผื่อจะได้รับความสนใจใช้เป็นข้อมูลสำหรับการปฏิรูปสังคมและการเมืองของ สนช. หรือ สปช. หรือจริงๆ แล้วก็คือ คสช. ด้วยเป็นนัยสำคัญ

งานชิ้นสำคัญนี้เกิดจากการรวมบทความหลายๆ เรื่องของนักวิชาการหลายสาขา เป็นงานวิจัยในโครงการทุนศาสตราจารย์วิจัยดีเด่น ซึ่งสนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) บทสังเคราะห์เรื่อง “ความมั่งคั่ง อำนาจ ความไม่เท่าเทียม” โดย ผาสุก พงษ์ไพจิตร ทำหน้าที่ให้ภาพรวม โดยประเด็นที่น่าสนใจคือการกระจุกตัวของความมั่งคั่งที่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ การถือครองทรัพย์สิน กระทั่งเกิดความคับข้องหมองใจของคนธรรมดาหรือคนจน อันจะนำไปสู่ความขัดแย้งแย่งชิงและความแตกร้างทางสังคม ทางออกจากปัญหานี้คือการสร้างความเท่าเทียมที่เริ่มต้นจากการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม ให้มีสินค้าและบริการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพและคุณภาพ เปิดโอกาสให้คนจนสามารถเข้าถึงได้ ควรจะมีการปฏิรูประบบภาษีและการใช้จ่ายภาครัฐอย่างจริงจัง ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ยากในระบบการเมืองแบบคณาธิปไตย แต่หนังสือก็เสนอว่า เราอาจเป็นคณาธิปไตยเชิงบวกได้ถ้าประชาชนสามารถควบคุมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้